НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра екології агросфери та екологічного контролю

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан факультету захисту рослин,
біотехнологій та екології
_____ Юлія КОЛОМІЄЦЬ
"23" 05 2024 р.

"СХВАЛЕНО"
на засіданні кафедри екології
агросфери та екологічного контролю
Протокол №7 від "15" травня 2024 р.
Завідувач кафедри
_____ Олена НАУМОВСЬКА

"РОЗГЛЯНУТО"
Гарант ОП
«Екологічний контроль та аудит»
_____ Марина ЛАДИКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА

Галузь знань: 10 «Природничі науки»
Спеціальність: 101 «Екологія»
Освітня програма: «Екологічний контроль та аудит»
Факультет: захисту рослин, біотехнологій та екології
Розробник: Паламарчук С.П., канд. с.-г. наук, доцент

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни

«Стратегічна екологічна оцінка»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	*магістр*	
Спеціальність	*101 «Екологія»*	
Освітня програма	*Екологічний контроль та аудит*	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	*екзамен*	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Денна форма здобуття вищої освіти	Заочна форма здобуття вищої освіти
Курс (рік підготовки)	2	2
Семестр	3	13
Лекційні заняття	*20 год.*	*4 год.*
Практичні, семінарські заняття	*20 год.*	*4 год.*
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	*80 год.*	*80 год.*
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	*4 год.*	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка»: формування умінь та компетенцій щодо забезпечення процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, а також розроблення заходів із запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків реалізації запланованої діяльності. Реалізація мети вимагає трансформації програмних результатів навчання в дисциплінарні та адекватний відбір змісту навчальної дисципліни за цим критерієм. Основні завдання навчальної дисципліни засвоєння здобувачами вищої освіти процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Основні завдання навчальної дисципліни засвоєння здобувачами вищої освіти процедури стратегічної екологічної оцінки наслідків виконання документів державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення.

Набуття компетентностей (відповідно до затвердженої Освітньо-професійної програми за спеціальністю 101 «Екологія»):

1. Інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 4 Здатність розробляти та управляти проектами.

ЗК 6 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 14 Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

СК 15 Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР14. Застосовувати нові підходи для вироблення стратегії прийняття рішень у складних непередбачуваних умовах.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію господарювання та/або природокористування в залежності від екологічних умов.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

для повного терміну денної (заочної) форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	тиж-ні	усь-ого	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змістовий модуль 1. ***Основні поняття, мета, принципи, процедура проведення та суб'єкти стратегічної екологічної оцінки і їх повноваження***													
Тема 1. Основи стратегічної екологічної оцінки	1	14	2	2			10	12	1	1			10
Тема 2. Нормативно-правова база проведення СЕО	2	14	2	2			10	12	1	1			10
Тема 3. Порядок проведення стратегічної екологічної оцінки	3	14	2	2			10	7	1	1			5
Тема 4. Етапи проведення стратегічної екологічної оцінки	4	9	2	2			5	7	1	1			5
Тема 5. Роль громадськості під час розробки та прийняття рішень стратегічного характеру, що мають вплив на довкілля	5	9	2	2			5						
Разом зі змістовним модулем 1		60	10	10			40	38	4	4			30
Змістовий модуль 2. ***Системність та комплексність процесу оцінки екологічних наслідків пропонованих стратегій, планів і програм з метою забезпечення їх врахування на ранніх стадіях прийняття рішень***													
Тема 6. Основні методи СЕО	6		2	2			10	24	2	2			20
Тема 7. Порядок здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля	7		2	2			10	24	2	2			20
Тема 8. Методологія проведення СЕО	8		2	2			10	22	1	1			20
Тема 9. Досвід проведення СЕО стратегій розвитку в українських містах	9		2	2			5	12	1	1			10
Тема 10. Особливості здійснення та алгоритм дій при проведенні СЕО на прикладі міст України	10		2	2			5						
Разом за змістовим модулем 2		60	10	10			40	82	6	6			70
Усього годин		**120**	**20**	**20**	**0**	**0**	**80**	**120**	**10**	**10**			**100**
Курсовий проект (робота)	–	-	-	-		-		-	-	-		-	

3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Місце СЕО в розвитку системи екологічної оцінки	2
2.	Нормативно-правові акти проведення СЕО в Україні	2
3.	Оцінка документів державного планування	2
4.	Складання алгоритму здійснення стратегічної екологічної оцінки	2
5.	Процедура участі громадськості під час розробки та прийняття рішень СЕО	2
6.	Загальна характеристика методів, що використовуються при проведенні СЕО	2
7.	Застосування SWOT-аналізу екологічної ситуації під час проведення СЕО	2
8.	Проведення СЕО відповідно до Протоколу про СЕО	2
9.	Впровадження СЕО в містах України	2
10.	Формати та ключові чинники проведення СЕО	2
	Всього	**20**

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	10
2.	Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка	10
3.	Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	10
4.	Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки документа державного планування	10
5.	Аналіз матеріалів звітів про СЕО для міст і регіонів України	10

6.	Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)	10
7.	Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	10
8.	Загальна характеристика методів, що використовуються при проведенні СЕО	10
	Всього	**80**

5. Засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- модульні тести;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

6. Методи навчання:

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні, практичні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- інші види.

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- захист лабораторних та практичних робіт;
- інші види.

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни $\mathbf{R_{ДИС}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу здобувача вищої освіти з навчальної роботи $\mathbf{R_{НР}}$ (до 70 балів): $\mathbf{R_{ДИС} = R_{НР} + R_{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України.
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Паламарчук С.П. Методичні рекомендації з практичних робіт для студентів ОС Магістр спеціальності 101 Екологія з дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка», видавництво НУБіП України, 2024 р. 54 с.
2. Паламарчук С.П. Курс лекцій для студентів ОС Магістр спеціальності 101 Екологія з дисципліни «Стратегічна екологічна оцінка», видавництво НУБіП України, 2024 р. 68 с.
3. "Стратегічна екологічна оцінка - -особливості впровадження в містах України". Паламарчук С.П. Всеукраїнська науково-практична конференція "Екологія - виклики сучасності". м. Київ, 2024 р., 58-62с.
4. Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року № 2354- VIII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 16, ст. 138.
5. Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України «296 від 10.08.2018 р. Про затвердження методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки 12 документів державного планування. https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/2018/nakaz_296.pdf
6. Закон України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2020 р. №3038-YI. http://rada.gov.ua/
7. Закон України "Про місцеві Ради і місцеве самоврядування" від 14.07.2015 р. №595-YIII. http://rada.gov.ua/
8. Стратегічна екологічна оцінка: методичні реком. для слухач./ [уклад.: Г.Б. Марушевський, О.В. Берданова]. К.: К.І.С., 2021. 44 с.

9. Методичні вказівки до самостійної роботи та виконання контрольної роботи для студентів денної та заочної форми навчання з дисципліни “Екологічна оцінка планів, програм, проектів”. / Лоєва І.Д., Тимощук М.О., Гарабажій Т.А., Снісаренко В.В. Одеса, ОДЕКУ, 2022. С.27

10. Strategic Environmental Assessment: The Cabinet Directive on the Environment Assessment of Policy, Plan and Program Proposals: Guidelines for Implementing the Cabinet Directive. Ottawa: Privy Council Office and Canadian Environment Assessment Agency, 2020. 13 p.

11. Handbook of strategic environmental assessment / ed. by B. Sadler [et al.]. London: Earthscan, 2021. 621 p.

12. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практичний посібник / [Боврон Б., Вігода А., Девідсон Г. та ін.]; за ред. І. Санжаровського. К.: К.І.С., 2021. 214 с.

13. Про ратифікацію Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті: закон України № 562-VIII від 01.07.2015 [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/562-19

14. Данилишин Б.М. Стратегічна екологічна оцінка управлінських рішень щодо формування та реалізації регіональної політики / Б.М. Данилишин, Є.В. Хлобистов // Збалансований розвиток України — шлях до здоров'я та добробуту нації: матер. Укр. еколог. конгр., 21 верес. 2022 р. К.: Центр екологічної освіти та інформації, 2022. С. 24-25.

15. Звіт про стратегічну екологічну оцінку проекту обласної програми поводження з ТПВ на 2012-2024 рр. (проект) / Автори: Войціховська А.С., Мелень-Забрамна О.М., Нагорна О.О. / За заг. ред. Кравченко О.В. Львів, 2020. 40 с.

16. Марушевський Г.Б. Стратегічна екологічна оцінка Стратегії регіонального розвитку (на прикладі Дніпропетровської області). *Державне управління та місцеве самоврядування*: зб .наук. праць. Вип. 4 (23). 2020. С. 51-61.